

www.dereta.rs

Biblioteka

IN

Urednik izdanja

Aleksandar Šurbatović

Naslov originala

Gail Jones

A GUIDE TO BERLIN

Copyright © Gail Jones 2015
Copyright © ovog izdanja Dereta

GEJL DŽOUNS

Vodič kroz Berlin

Prevod s engleskog
Stefan Kostadinović

Beograd
2017.
DERETA

„Ono što mrzim je [...] Sklapanje kišobrana
bez upotrebe njegovog tajnog dugmeta.”

Vladimir Nabokov, Intervju, 1970.

1.

Glas Marka Đanelija začuo se u tami.

Onda kada su stajali svi zajedno, zaprepašćeni i ukočeni, onda kada su jedni drugima videli lica, sada već nalik lupeškim, bleđa i upala, iskrivljena od krivice, umorna od planiranja i banalnih stvari poput tegljenja ukočenog tela, on je bio jedini u stanju da progovori. Podigao je ruku u vazduh ispunjen snegom i tim gestom ih okupio. Zamolio ih je da stanu.

Za trenutak su samo čekali. Prekrivao ih je sneg. Pahulje su vejale na slabom vetru. Čuli su noćni saobraćaj, prigušen i udaljen, čuli su sopstveno hrapavo disanje.

Marko je održao kratak govor, neprimereno formalan u datim okolnostima.

Rekao je da je smrt svakog čoveka oslobođena metafore i sličnosti. Smrt svakog čoveka je neuporediva. Ona nije književni događaj. Nju ne čine rečenice. Ona se ne opisuje kao lepota ledenice, ili uspomena na tri paralelne bore na čelu vaspitačice, ili igra svetlosti i senke na telu koje pliva, ili nasumični sklad sitnica kao što su parking-sat, paperjasti oblak i par čizmica sa filcanim gamašnama.

2.

Pre nego što su snegovi zaista počeli, grad je bio otužno siv i neprijatno hladan. Kas nikada ranije nije videla tako siv grad. Bio je ukočen i mrtav. Iako su se kosturi kranova blago njihali, sveprisutni vozovi i tramvaji tutnjali, autobusi jurili, pešaci proklizavali, upozoravajuća crvena i zelena svetla sa figurom čovečuljka treptala, Berlin joj je izgledao potpuno zamrznut. Belina neba bila je preteća. Neravne i iskrzane ploče leda na Špreji podsećale su na ruševine posle bombardovanja. Mora da je bilo starih ljudi, pomislila je, koji bi, priljubljeni uz štokave prozore voza, gledali dole na reku i kanale i sećali se nečega raznetog i rasparčanog, hrpe cigala, rasutih života i odrastanja kraj razbijenih prozora. Bila je to očigledna asocijacija, bleštavi podsetnik o razbijenim stvarima, slika surovosti i razaranja koja ukazuje na ravnodušnost sveta. Bilo je teško zamisliti smrznutu vodu koja ponovo postaje plovna, ili povratak živahnog plavetnila na nebo.

Dok se skupljala od hladnoće, osetila je kako joj se mišići grče. Kasnije se toga sećala kao staljinističkog klasicizma, vetrovitog, širokog i dehumanizovanog Bulevara Karla Marksa i prilika u fatiranim jaknama koje se probijaju kroz surovi vazduh. Poput nekog Ajzenštajnovog filma, hladni objektiv i

specijalni efekti monumentalne scene, uhvaćene iz vazduha, pune istorijske bede. Crne konture na belom snegu, bezličnost, gašenje. Nije mogla da odoli ovakvim preterivanjima.

U toj ranoj, oštroj hladnoći Berlinci su se bolje snalazili. Vozili su se u zabarikadiranim automobilima. Zatvarali su se u kancelarije. Čitavi blokovi zgrada izgledali su pusto. Urađali su u podzemne stanice širom grada, tražeći sklonište. Postojao je čitav jedan paralelni svet krcatih pekara i ustajalog mirisa brze hrane, trafika i marketa, rafova punih plastike i drangulija. Podzemna utočišta delovala su veoma primamljivo. Malene cvećare bile su pretrpane buketima neprirodno jarkog cveća – fuksija, lala, tropskih orhideja. Kas je najviše volela malene cvećare.

Na dan svog prvog sastanka sa grupom kupila je deset jarkonarandžastih lala prošaranih tamnocrvenom bojom. Delovale su nesvakidašnje, magično. Kupila ih je bez razmišljanja, privučena njihovom jarkom bojom. Na izlazu iz metroa bili su poređani redovi aluminijumskih kofa punih uvoznog cveća iz staklenika. Vijetnamac, sed čovek tužnog izgleda, pokupio je cveće koje je odabrala, žustro ga protresao, potom ga položio na metalni sto i uvio u papir. Njegovi pokreti bili su brzi i nezainteresovani. Kas je gotovo odmah shvatila da nije bilo pravo vreme za kupovinu. Sad će morati da nosi lale celo poslepodne, da ih štiti i da se nada da se latice neće zgnječiti, smrznuti ili otpasti.

Izašla je iz metroa s lalama ovlašno uvijenim u papirni trougao i ugledala plavi znak sa slovom U kako se nadnosi nad njom poput nekakvog predskazanja. Skliznula je sa pokretnih stepenica u ledeni vazduh i uličnu vrevu, u svojoj usamljenosti okružena brojnim gotovo smislenim prizorima. Nedaleko je stajala grupa ljudi, strpljivo čekajući autobus

na stanici. Činilo joj se da bi joj prijalo da se pridruži toj inertnoj grupici i na trenutak je pomislila da uskoči u autobus i odveze se bilo gde. Ipak, pogledala je u mapu i najbržim mogućim korakom uputila se na sever.

Lako je pronašla Geteštrase. U ovom kraju sve ulice nosile su imena pisaca ili filozofa, kao da je nekretninama to povećavalo vrednost i davalo intelektualnu nadmoć. Ogolelo drveće prostiralo se duž ulice, koja je sigurno bila lepa u proleće. Kas je pronašla zgradu, elegantnu *altbau*¹ građevinu sa art-deko pročeljem i frizerskim salonom u prizemlju. Pogledala je imena na mesinganoj ploči, pa po uputstvu pozvonila na interfon „Oblomov”. *Oblomov*: Rus. Opipljivo, jajoliko, književno ime.

Rečeno joj je da se sastanci grupe sele po gradu, kao da je neophodno da budu tajni. Dopadala joj se ta ideja neodređene komunikacije. Velika i nezgrapna u svom zimskom kaputu, popela se uz stepenice do trećeg sprata, a kada je stigla do vrata, prvo je ovlaš pokucala, pa onda još jednom glasnije, da bude sigurna da su je čuli.

Otvarajući teška vrata, izašao je Marko.

„Australijanka”, najavio ju je na engleskom. „Još jedan član našeg međunarodnog kluba. Upoznajte Kas iz Sidneja.” Nagnuo se kroz dovratnik i svečano je poljubio u oba obraza.

Tu su bili još i Viktor iz Njujorka, Marko i Đino iz Rima, Jukio i Micuko iz Tokija.

„Iz Sidneja”, ponovila je Kas, postidevši se bez nekog određenog razloga.

„Četiri stihoklepca”, našalio se Viktor, „i nas dvoje.” Pružio joj je ruku, a potom su se i ostali pozdravili s njom, prateći

---

1 *Altbau* (nem.) – Arhitektonski stil u Nemačkoj.

njegov primer. Bio je to jedan uobičajen početak, kao da je svako igrao svoju ulogu. Samo je Jukio oklevao.

„Sidney”, rekao je Jukio, priključujući se ehu njihove podsvesti. Nije uspevaao da je pogleda u oči, već je gledao u pod, kroz zavese svojih nepravilnih šiški. Privukla joj je pažnju njegova odeća, namerno ofucana ulična moda iz devedesetih, sa lancima koji posvuda vise, ukrasnim zakrpama i neusklađenim bojama. Nosio je znak mira na kožnoj vrpici oko vrata. Micuko je takođe bila odevena „sa stavom”: providni plavi materijal joj je bio prišiven na porub džemperama, nosila je bedževe i nasumično razbacane ukrase po grudima i navoje žute trake isprepletane poput crva u neprirodno roze kosi. Kas je procenila da su u kasnim dvadesetim, otprilike njenih godina.

Bacila je pogled na ostale, pažljivo ih ocenjujući. Viktor je izgledao u skladu sa svojom ulogom: učenjak-književnik u šezdesetim godinama, profesionalno bezličan i skromno odeven u bež. Imao je brkove kao morž i blago rumenu kožu. Đino je bio zgodan ali pomalo neugledan, pa zato i neprivlačan i bezizražajan u crnoj rolci. Oko trideset godina. Marko je delovao uglađeno i pomalo rezervisano. Bio je tamnopus, istočnjačkog izgleda i pun samopouzdanja. Kas se stidljivo okrenula. Iako nije bio njen tip, Marko joj se izrazito svideo i na njegov poziv je i pristala da dođe.

Upoznavanje je potvrđivalo prestiž gradova koje su predstavljali. Viktor, očigledno najkomunikativniji, već je maštao o zajedničkoj budućnosti. Mogli bi da budu početak jednog pokreta, nove forme književne posvećenosti. Pričao je kao neko ko je uvek spreman na dobročinstvo i saosećanje. Na neki način je prosto pretpostavljao da je svako vizionar

poput njega, naklonjen druženju i veštij razmeni literarnih avantura.

„Sad nam treba neko iz Londona, neko iz Pariza i Moskvoljanin!”, dodao je Viktor. „Peking, Nju Delhi, Buenos Ajres, Madrid.” Napravio je pauzu. „Oslo, Lisabon, Rejkjavik, Džakarta... Dablin, treba nam i Dablin.”

Ostali su se popustljivo nasmejali njegovoj pompeznoj najavi. Svi su držali po čašu nekog tamnog pića i Kas je pretpostavila da su sa alkoholom počeli davno pre njenog dolaska. Na podu je ležala zdepasta, četvrtasta flaša, uveliko prazna, i još dve na čekanju. Očigledno zadovoljna što se još jedna žena priključila grupi, Micuko joj je ponudila čašu. Bilo je to rusko piće, kako je Kas posle saznala. Neka vrsta brendija s fermentisanim crnim šljivama.

Viktor je nastavio da brblja. Zadubljen u sopstvene vizije, podjednako je uživao u nabranjanju svetskih gradova i težnji za globalnim povezivanjem. Bilo je nečeg nedvosmisleno entuzijastičnog, američkog možda, u rasponu njegove mašte. Kas je to podsetilo na to kako deca ređaju raznobojne olovke, kriveći ih i poravnavajući naoštrene vrhove da bi napravila paunov rep.

„Za svetsku dominaciju!” Podigao je čašu.

Niko se nije iskreno uživao. Viktor je bio sklon fantaziranju, to se čulo u njegovom optimističnom tonu. Nekako su svi znali, čak i tada, da ih neće biti više od šest. Okupili su se tu sticajem određenih okolnosti; bili su to samo blede zraci uprazno. Neće potrajati. Bili su slučajnosti koje će nekoliko nedelja kasnije nestati.

3.

Kas je koliko juče rekla Marku da ona nije „pristupač”.

Jednog ledenog januarskog jutra, kada je stotine nestabilnih Berlinaca doživelo nesreću i lom na zaleđenom trotoaru, toliko da su, osim ambulantskih, i vatrogasna kola bila angažovana da prevoze povređene, Kas je fotografisala kuću Vladimira Nabokova u Nestorštraseu broj 22. Žalosno je drhtala u molu smrznutih šaka i stopala, i dok je kameru svog telefona usmeravala kroz razvodnjeno svetlo ka razočaravajućoj zgradi prekoputa, pojavio se jedan čovek i tiho stao pored nje. Uz pretpostavku da se obraća američkom turisti, predstavio se na engleskom: Marko Đaneli. Rekao je da živi prekoputa broja 22 i da povremeno vikendom čuva stražu. S prozora na kom je voleo da čita mogao je da spazi srodne duše.

„Duše?”, upitala ga je.

„Pričajmo otvoreno. Mnogo ima ljudi čije su duše utrnule poput noge.”² Nasmejao se.

Kas je prepoznala citat. On je uočio iskru prepoznavanja.

---

² Citat iz priče *Занятой человек* (*Zauzet čovek*). Preveo Srđan Vujica, *Sabrane priče*, Vladimir Nabokov, Dereta 2017.

„Vidiš? Srodne. Znaš li mnogo ljudi koji mogu da cene i razmenjuju takve rečenice?”

Pred njima je stajala zgrada u kojoj je Nabokov živeo sa svojom suprugom Verom od 1932. do 1937. Njihov sin Dmitrij, rođen 1934, tada je još uvek bio beba. Sad je tu ležala mala komemorativna mesingana ploča – Kas je nije primetila dok joj Marko nije skrenuo pažnju – a u visini ulice nalazio se restoran, tmuran, zatvoren i neosvetljen, *Die kleine Weltlaterne* – „Mali fenjer sveta”.

„Samo se pravi posvećenici potrude da fotografišu”, dodao je.

Nekoliko trenutaka Kas nije mogla da misli ni o čemu osim o svojim promrzlim stopalima. Onda je postala svesna svog i Markovog vidljivog daha, toga kako je oštra hladnoća privukla njihova lica bliže, osećaja dublje povezanosti i zagonetnog uzbuđenja. Možda joj se udvarao, ali superiorno i strateški: prepoznavanje knjiškog štrebera, naslućivanje zajedničkog iskustva, zavodljiva i sugestivna snaga citata.

Marko je prilazio sporo, bez pritiska, bez insistiranja. Stajao je sa strane dok je ona bila neodlučna, ne znajući u šta da gleda ili šta da radi, i kad joj je predložio kafu negde gde je toplo, bila je zahvalna na predlogu samo zato što bi je to na neko vreme zaštitilo od strašnih nasrtaja zime. Vatrogasna kola su projurila, podsetivši ih na opasnosti od leda.

Kasnije je Kas saznala da Marka smatraju glavnim filozofom grupe. Delovao je razumno, zrelo i uravnoteženo. Pročitao je knjige, ali je upamtio tek nekoliko rečenica. Znao je o Nabokovljevom životu, ali samo u grubim crtama. Bio je zainteresovan za pisanje, kako je rekao, *prvenstveno za pisanje*, a ne za ono što je kasnije nazvao „našom kolektivnom manijom”.

Prećutnom saglasnošću, kakva vlada u malim grupama, prepoznali su ga kao vođu, iako je Viktor bio očigledniji izbor. Viktor se, kao i svi oni, priklonio Markovom staromodnom i ozbiljnom ponašanju. Bio je rečit i govorio je tiho; pio je umereno; činilo se da je on jedini miran i neutralan član njihove ekscentrične ekipe. Posedovao je vrstu rimske prefinjenosti, kakvu su dotad viđali samo u filmovima: način na koji je zabacivao glavu posle prvog lenjog dima cigarete, ili navika da se naginje ka ženama dok ih sluša, kao da se intima podrazumeva, kao i sklonost ka listanju *Corriere della Sera* kad mu razgovor dosadi. Nosio je skupa odela i koristio losion sa citrusnom aromom. Voleo je da sređuje svoje crne kovrdže laganim pokretima ruke. Samo on je podjednako tečno govorio engleski, nemački i ruski jezik; to mu je samo davalo na još većem značaju. Činilo se kao da poseduje nekakvo slojevito razumevanje njihovih života i da samo on, koji ih je i okupio, poznaje istinski smisao njihovog susreta.

Šetali su kroz Nestorštrase, skrenuli desno, hodali još malo i onda ušli u ušuškani bar. To je bilo jedno od nekoliko mesta u blizini za koje je Marko tvrdio da služe bar polupristojan espresso. Kao i svi Italijani, osećao se odgovornim za kvalitet lokalne kafe, primoran da se izvinjava zbog sramnih varijacija koje se služe izvan granica njegove zemlje.

Kas je odmotala šal, skinula rukavice i kaput. Grejanje je bilo pakleno, a vazduh je bio memljiv. Unutrašnjost je bila sumorna.

„Znam”, rekao je Marko uhvativši njen izraz lica. „Ali kafa je pitka, veruj mi.”

Visoko na zidu bile su okačene tri jelenske glave smrknutih pogleda. U starom ogledalu izbrušenih ivica na kojima

su bila razbacana zlatna slova, ugledala je sebe i njega dok joj je pomagao sa kaputom. Brzo je ustuknula pred neprijatnim utiskom da gleda u nemačku verziju sebe. Svuda unaokolo reklamni posterji za pivo najavljivali su izvrsno pijanstvo uz pomoć goropadnih medveda, lavova koji namiguju i nepopustljive upotrebe gotice.

Proseidi vlasnik bara pozdravio je Marka – „*Eh, paesano!*” – i potom su razmenili nekoliko reči italijanskog.

Zapravo, bilo je užasno – zagušljiv vazduh, preparirani ornamenti i smrad ustajalog piva koji je podsećao na nezrele banane. Prozori su bili zamučeni, vlažni od kondenzacije. Svuda je prodiralo prljavo, mutno svetlo. Sopstveni odraz ju je uznemirio, tako bleđ i jedva vidljiv.

Marko se osećao kao kod kuće dok je mirno stajao, čekajući da joj privuče stolicu. Naručio je kafu uz šalu koja je izazvala grub osmeh kod vlasnika bara, sada zauzetog, nevidljivog iza prepunog šanka. Tada se Marko nagnuo preko stola kao da se poverava.

Rekao je da je studirao književnost na univerzitetu, ali da sada radi kao agent za nekretnine, saradujući uglavnom sa bogatim Italijanima koji su želeli da kupe „parče zemlje” u Berlinu. Insistirao je da je to samo privremeno – njegov pravi poziv je pisanje. Cilj mu je bio da zaradi dovoljno da može da se povuče u četrdeset petoj i počne da piše istorijat svoje porodice. Imao je 39 godina, tri sestre i staru majku sa artritisom.

Bila je to ili pronicljivo ili oprezno sažeta životna priča. Bez reči o supruzi ili voljenoj devojci.

Prirodno uzdržana, Kas je bila zatečena Markovim poveranjem. Da li se očekuje da uzvрати? Treba li i ona da sklopi mini-biografiju? Nije bila sigurna zašto joj je govorio o

svojim književnim ambicijama i porodici. Odgovorila je kratko. Ovo je bilo njeno prvo putovanje u Berlin, išla je u umetničku školu, potom na univerzitet, a sada radi honorarno u jednoj maloj knjižari nedaleko od centra Sidneja. I ona se nadala da će postati pisac, ali je gajila sumnje.

„Svi žele da pišu”, rekla je tiho. „To je univerzalna boljka.”

Odjednom je osetila da se razotkrila kad se proglasila nesposobnom. Kad joj je stigao kapučino, bezobzirno ga je natrpala šećerom.

„Nabokov je”, Marko se vratio zajedničkoj temi, „živeo u desetak različitih stanova ovde u Berlinu, često je iznajmljivao samo jednu sobu, ponekad samo na mesec ili dva. Stan u Nestorštraseu je poseban, jer je bio nešto bliže istinskom domu. Pet godina, dug period. Poznao je nekoliko Nemaca i živeo gotovo isključivo među ruskim emigrantima.”

Kas je klimnula, poželevši nešto sunderasto i puterasto što bi upilo jačinu kafe. Nelagodnost ju je preplavila, kao da joj je naklonost ka Marku neki hendikep.

„Ali to si već svakako znala.”

Bila je sigurna da je testira. Njena nacionalnost ga je zainteresirala i iz nekog razloga je bio naročito zadovoljan što nije Engleskinja ili Amerikanka. Australijanci nisu neophodni; možda tu leži ključ. Možda je zamišljao neku rustičnu ili kolonijalnu verziju nje, neformiranu i svedenu. Ili kako se glupira s detinjastom faunom: koale, kenguri. Možda ju je smatrao lakovernom i podložnom uticajima starog sveta.

Pogledala je njegove prelepe šake, nesvesnom probirljivošću odbacujući kesicu šećera.

„Kad sam bio mali”, nastavio je, „bio sam fasciniran Australijom. Dva starija brata mog oca emigrirala su tamo sedamdesetih, neposredno pošto sam se rodio. Nikad ih

nisam upoznao, ali moja majka ima svežanj njihovih pisma, koja sam čitao iznova i iznova. Živopisna pisma, puna neverovatnih informacija i naivnog hvalisanja.”

Zastao je, ustuknuo je pred nečim što je čekalo dalje u priči. Kas je bila previše učtiva da bi ga pitala šta je njegov otac uradio i previše stidljiva da ponudi više informacija o sebi. On je ispio espresso u jednom gutljaju i skrenuo pogled. Nekakvo sećanje ga je zarobilo, povukao se u sebe.

Tada, skoro pri kraju razgovora, Marko je promenio temu i pomenuo joj svoju grupu. Naveo je imena i dodao ponešto o svakome. Đino je bio njegov dugogodišnji prijatelj iz Rima – pre nego što se upustio u posao s nekretninama, bio je postdiplomac književnosti na La Sapijenci sa njim. Iako nijedan od njih nije dugo ostao tamo, rodilo se trajno prijateljstvo. Viktora je upoznao nedavno, dok mu je tražio stan. On je bio univerzitetski profesor na šestomesečnom odmoru. Divan čovek, kako je Marko dodao. Veoma temperamentan, veoma duhovit. Jukio i Micuko, oboje pisci, zaustavili su se, kao i ona, ispod njegovog prozora da fotografišu stan u Nestorštraseu. Jukio je u Japanu bio čuveni bloger; Micuko je pisala eseje i prevodila sa japanskog na engleski.

Sastajali su se svake nedelje, ponekad i dva puta nedeljno, inspirisani i privučeni zajedničkim interesovanjem za rad Vladimira Nabokova. Imali su običaj da drže govore, često plahovite i pune lične simbolike. Bila je to nova vrsta zajednice, ni akademska, ni socijalna, već vrsta koja spaja reči i tela kroz okultističku prizmu spisateljskog sveta. Kao onaj parazit, suvo je rekao, za koga je Nabokov tvrdio da u želatinastoj utrobi sadrži ispisanu englesku reč *deified*³.

---

3 *Deified* (engl.) – Obogotvoren, deifikovan, pretvoren u božanstvo.

„Viktor pokušava da to i dokaže”, dodao je, „i pokazuje nam slike organizama koje naizgled prikazuju rukopis. Mitohondrije. Goldžijev aparat. Pokazuje fotokopije prizora sa mikroskopa.”

Kas se nasmejala. Nije mogla da izdrži.

„Znam da zvuči blesavo. Ali kakva prelepa ideja, zar ne? Pominje se u *Adi*, maleno biće u čije su telo upisana slova *deified*.”

„Znaci i znamenja se nalaze svuda”, rekla je Kas.

„Tako da moraš da nam se pridружиš.”

„Nisam pristupač. Zaista. Nisam.”

Marko se ozbiljno bacio na nagovaranje.

„Razmisli kako su društveni susreti uglavnom prazni; kako se ništa ne otkriva niti saznaje, ništa se ne rizikuje i ništa ne daje. Lična priroda je diskvalifikovana iz grubih valuta socijalne trgovine. Koga zanimaju komplikacije? Koga briga za Nabokova?”

„Zaista, koga?”

Uočila je da ga je blago uvredila. Marko je pogledao u svoje šake.

„Izvini. Počeo sam da popujem. Verovatno zvučim kao neki starkelja. Sve što mi želimo jeste da svoje reči ispunimo sobom preciznije i značajnije. Dublje, možda. Da se zaista povežemo.”

Kas je pomislila da zaista zvuči kao neki starkelja. Međutim, istovremeno je bila i dirnuta očiglednom iskrenošću poziva. Napolju su i druga vatrogasna kola projurila sivim ulicama, alarmantno crvena i neobično tiha. I Kas i Marko su ih primetili, ali ih nisu prokomentarisali. Projurila su poput blede vatre u smrznutu daljinu.

Ubedio ju je na kraju. Možda zbog osećaja nesvakidašnjeg susreta ili početka seksualne privlačnosti. Možda zbog šarma njegove unutrašnje prirode, na koju se stalno pozivao. U to vreme ništa posebno nije zaokupljalo njenu pažnju. Grad je bio zagonetno zaključan u zimski san, nekako nedostupan. Njeno neznanje bilo je njena snaga i intuicija joj je govorila da će joj biti potrebno neko vreme da razotkrije ono što je skriveno. U Berlin je došla da piše, ambicija nejasna koliko i entuzijastična, proverljiva samo na osnovu njenih sopstvenih reči. Nije bilo dokaza o pisanju zato što još uvek nije ni počela. Njena tromost će jednom – *obavezno* – nestati. Ali na kraju krajeva, ipak je bila turista, sklona površnoj rasonodi. Vreme ju je tištilo. Osećala se sleđenom iznutra. Bila je poput onih sveprisutnih kranova visoko iznad gradilišta u centru, tek ukočeni oblik, mehanizam zaglavljjen u vazduhu.

Pitala se šta se dešava na sastancima koji su se ponekad odvijali u kaficima, a ponekad u nekom od stanova kojima je Marko imao pristup. U ovom gradu nije imala prijatelja, lutala je nasumično, bez cilja: zašto da ne prihvati ovaj poziv u književni kružok? Marko je rekao da su svi sastanci do sada bili prilično haotični; otvoreno joj je rekao da su svi bili pomalo čudni, i da niko od njih nije bio pravi „pristupač”. Na sledećem sastanku će započeti igru „pričaj, uspomeno”⁴, u kojoj će se svako predstaviti pričom o sebi, nečim čega se jako dobro i detaljno seća. Napravili su neku vrstu usmenog dogovora da pričaju otvoreno i slobodno. Nije bilo prinude, insistirao je Marko. Bez pritisaka i obaveza. Međutim, svako

---

4 *Speak, Memory – Pričaj, uspomeno*, aluzija na čuvenu knjigu memoara i kratkih priča Vladimira Nabokova iz 1951. i 1966. (prošireno izdanje).

je pristao da govori iskreno na koji god način želi. Viktor se ponudio da započne.

Ispred kafića, na stazi, promrmljali su stidljive oprostajne reči. Marko je naškrabao adresu na parčetu papira.

„Oblomov”, rekao je.

Kas nije imala pojma na šta misli.

„Pet po podne, sutra. Molim te, dođi. Molim te.”

Kolebao se da li da pođe. Stajali su nepokretni nekoliko dugih sekundi. Kas je napola očekivala da se još jedna vatrogasna kola sjure pored njih, jer svet je postao takav: Berlin je već odabrao da se ponavlja i stapa. Plavi i zeleni znakovi železničkih stanica visili su odasvud, lica nisu bila potpuno vidljiva, jedan isti žuti autobus jurcao je na sve strane među narandžastim svetlećim reklamama. Boje su joj privlačile pažnju; bilo šta što je razbijalo opšte sivilo lepilo se za njen pogled. Primetila je i sablasne pojave plastičnih medveda u prirodnoj veličini – jarko okićeni, stajali su uspravno kao ljudi – sveprisutna javna umetnost stripovskog ukusa.

Bilo joj je nelagodno u ovakvim situacijama, pa se obrnula na peti pokretom koji je mogao da izgleda kao krajnja drskost. Odbila se od Marka u ledeni vazduh, osećajući podrhtavanje i blago uzbuđenje zbog osećanja koje je jedva mogla da prizna sebi.

Gejl Džouns
VODIČ KROZ BERLIN

Za izdavača
Dijana Dereta

Izvršni urednik
Anja Marković

Lektura i korektura
Tijana Petković

Likovno-grafička oprema
Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-147-0

Tiraž
1000 primeraka

Beograd 2017.

Izdavač / Štampa / Plasman
DERETA doo
Vladimira Rolovića 94a, 11030 Beograd
tel./faks: 011/ 23 99 077; 23 99 078

www.dereta.rs

Knjižara DERETA
Knez Mihailova 46, tel.: 011/ 26 27 934, 30 33 503

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.111(94)-31

ЦОУНС, Гејл, 1955-

Vodič kroz Berlin / Gejl Džouns ; prevod s engleskog Stefan Kostadinović. – 1. Deretino izd. – Beograd : Dereta, 2017 (Beograd : Dereta). – 251 str. ; 21 cm. – (Biblioteka In)

Prevod dela: A Guide to Berlin / Gail Jones. – Tiraž 1.000.

ISBN 978-86-6457-147-0

COBISS.SR-ID 245886732